

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА**

II МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Декан II медичного факультету
Олександр КОЗЛОВ**

ПРОГРАМА

**циклу вторинної лікарської спеціалізації
за спеціальністю**

«Загальна практика — сімейна медицина»

**(для лікарів-терапевтів, лікарів-педіатрів; лікарів загальної
практики — сімейних лікарів, які не працювали більше трьох років
за цією спеціальністю)**

Програма циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина» для лікарів-терапевтів, лікарів-педіатрів; лікарів загальної практики – сімейних лікарів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. 22 червня 2026 року.
– 33 стор.

Керівник програми:

ЗЛАТКІНА Віра Владиславівна, доктор медичних наук, професор, професор ЗВО кафедри внутрішньої медицини, ультразвукової та променевої діагностики II медичного факультету.

Розробники програми:

НЕСЕН Андрій Олексійович, доктор медичних наук, професор, професор ЗВО кафедри внутрішньої медицини, ультразвукової та променевої діагностики II медичного факультету;

БРИНЗА Марія Сергіївна, кандидат медичних наук, доцент, доцент ЗВО кафедри внутрішньої медицини, ультразвукової та променевої діагностики II медичного факультету;

БІЛА Наталія Володимирівна, кандидат медичних наук, доцент, доцент ЗВО кафедри внутрішньої медицини, ультразвукової та променевої діагностики II медичного факультету;

КОЛОМИЦЕВА Ірина Миколаївна, кандидат медичних наук, асистент кафедри внутрішньої медицини, ультразвукової та променевої діагностики II медичного факультету;

ШОКАЛО Ірина Володимирівна, асистент кафедри внутрішньої медицини, ультразвукової та променевої діагностики II медичного факультету;

САПРИЧОВА Лариса Володимирівна, асистент кафедри внутрішньої медицини, ультразвукової та променевої діагностики II медичного факультету.

Програму циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Загальна практика - сімейна медицина» для лікарів-терапевтів, лікарів-педіатрів; лікарів загальної практики – сімейних лікарів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю, розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії II медичного факультету, протокол № 11 від 15.06.2026 р.

Програму циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Загальна практика - сімейна медицина» для лікарів-терапевтів, лікарів-педіатрів; лікарів загальної практики – сімейних лікарів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю, розглянуто та затверджено на засіданні Вченої ради II медичного факультету, протокол № 12 від 17.06.2026 р.

Програму циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Загальна практика - сімейна медицина» для лікарів-терапевтів, лікарів-педіатрів; лікарів загальної практики – сімейних лікарів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю, розглянуто та затверджено на засіданні Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, протокол № ... від 26.06.2026 р.

Термін дії програми циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Загальна практика - сімейна медицина» для лікарів-терапевтів, лікарів-педіатрів; лікарів загальної практики – сімейних лікарів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю, – **5 років** з моменту затвердження Вченою радою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

ПЕРЕДМОВА

Безперервний професійний розвиток працівників сфери охорони здоров'я (далі – **безперервний професійний розвиток, БПР**) – безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей працівників сфери охорони здоров'я, що дає їм змогу підтримувати або підвищувати рівень професійної діяльності відповідно до потреб сфери охорони здоров'я.

Працівники сфери охорони здоров'я зобов'язані здійснювати БПР після:

- ✓ отримання документа про вищу освіту за спеціальностями 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 224 «Технології медичної діагностики та лікування», 225 «Медична психологія», 228 «Педіатрія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» та сертифікату лікаря-спеціаліста;
- ✓ отримання документу про вищу освіту за спеціальностями 223 «Медсестринство», 224 «Технології медичної діагностики та лікування», 227 «Терапія та реабілітація», 229 «Громадське здоров'я» галузі знань 22 «Охорона здоров'я»;
- ✓ отримання документу про вищу освіту за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» та сертифікату фармацевта / провізора-спеціаліста;
- ✓ отримання документа про вищу освіту, проходження післядипломної спеціалізації та отримання сертифікату спеціаліста за спеціальностями згідно з номенклатурою спеціальностей, затвердженою Міністерством охорони здоров'я України (далі – МОЗ);
- ✓ отримання документу про вищу освіту за спеціальностями згідно з номенклатурою спеціальностей, затвердженою МОЗ;
- ✓ отримання документа про фахову передвищу освіту за спеціальностями 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 223 «Медсестринство», 224 «Технології медичної діагностики та лікування», 226 «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Провайдером заходів БПР є **Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна** (далі – Університет), а безпосередню координацію роботи у сфері післядипломної медичної освіти та БПР працівників сфери охорони здоров'я на II медичному факультеті здійснює **Центр післядипломної медичної освіти** (далі – ЦПМО), який керується у своїй діяльності наступними **нормативно-правовими актами**:

- ✓ [Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я](#), затверджене постановою Кабінету міністрів України «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я» від 14.07.2021 р. № 725;
- ✓ [Порядок проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650;
- ✓ [Перелік циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними \(провізорськими\) спеціальностями](#), затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» від 25.07.2023 р. № 1347;
- ✓ [Перелік циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою](#), затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.01.2024 р. № 112;
- ✓ [Порядком проведення атестації лікарів](#), затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.08.2021 р. № 1752 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.10.2021 р. за № 1338/36960;

- ✓ [Технічного регламенту роботи системи](#), затвердженого наказом Державної організації «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при Міністерстві охорони здоров'я України» від 08.06.2022 р. № 01-03/14 та погодженого листом Міністерства охорони здоров'я України від 07.06.2022 р. № 22-04/12786/2-22;
- ✓ [Випуску 78 «Охорона здоров'я» Довідника кваліфікаційних характеристик професій](#), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2002 р. № 117, та вимог [професійних стандартів](#) працівників сфери охорони здоров'я (за наявності);
- ✓ низкою інших нормативно-правових документів ([Закон України про освіту](#); [Закон України про вищу освіту](#); [Закон України про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення](#); [Основи законодавства України про охорону здоров'я](#); [Закон України про систему громадського здоров'я](#); Порядок підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу, затверджений [постановою Кабінету міністрів України від 21.11.2012 р. № 1115](#); Положення про навчально-тренувальний відділ (центр) підготовки з надання медичної допомоги в екстремальних ситуаціях, затверджене [наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.03.2009 р. № 132](#); Стратегія людського розвитку, затверджена [Указом Президента України від 02.06.2021 р. № 225/2021](#) тощо);
- ✓ План освітніх заходів у сфері післядипломної медичної освіти та безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я, Статут, Положення про організацію освітнього процесу, Перелік платних освітніх та інших послуг, Стратегія розвитку, Правила внутрішнього розпорядку та інших регламентуючих документів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Цикли вторинної лікарської спеціалізації / стажування проводяться з метою присвоєння / підтвердження звання лікаря-спеціаліста за результатами атестації слухачів освітнього заходу на визначення рівня знань та практичних навичок. **Присвоєння звання лікаря-спеціаліста** відповідної лікарської спеціальності проводиться слухачу циклу спеціалізації, який вперше отримує цю спеціальність. **Підтвердження звання лікаря-спеціаліста** проводиться для лікарів, які вже мають цю лікарську спеціальність, але не працювали за нею більше 3-х років поспіль або з перервами. Цикли вторинної лікарської спеціалізації проводяться для відновлення права на професійну діяльність працівників сфери охорони здоров'я, які **своєчасно не пройшли атестацію або яким відмовлено в атестації** на присвоєння чи підтвердження професійної кваліфікації / рівня професійної кваліфікації за відповідною спеціальністю.

Лікарі, які своєчасно не пройшли атестацію на кваліфікаційну категорію, або яким відмовлено в атестації на присвоєння або підтвердження кваліфікаційної категорії, не можуть займатися лікарською діяльністю за цією спеціальністю без попереднього проходження **стажування**. Процедури направлення, зарахування, навчання та атестації лікарів, які проходять стажування, регламентовано Порядком проведення атестації лікарів, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.08.2021 р. № 1752 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.10.2021 р. за № 1338/36960.

Зарахування на цикли вторинної лікарської спеціалізації та стажування проводиться наказом по університету на підставі заяви особи, яка бажає навчатися на циклі спеціалізації / стажуванні. До зарахування особи, які бажають зарахуватися на цикл, мають надати повний перелік документів, укласти договір про надання платної освітньої послуги, заповнити **електронну особову картку слухача** (створюється фахівцями Центру на платформі Google), яка містить наступні дані:

- ✓ назва циклу;
- ✓ прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), дату народження слухача;
- ✓ найменування закладу вищої освіти, рік його закінчення, спеціальність;

- ✓ відомості про диплом, дата та номер диплому, дата видачі;
- ✓ посада та місце працевлаштування, населений пункт, область;
- ✓ науковий ступінь, вчене звання (за наявності).

Тривалість циклів вторинної лікарської спеціалізації регламентується [Переліком циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними \(провізорськими\) спеціальностями](#), затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.07.2023 р. № 1347. Для вступників на цикли вторинної лікарської спеціалізації, яким заплановано присвоєння звання лікаря-спеціаліста, для деяких циклів спеціалізації діють обмеження у розрізі наявної на час зарахування лікарської спеціальності, а для кожного циклу вторинної лікарської спеціалізації вище згаданим наказом регламентований можливий **контингент вступників**. **Тривалість стажування** встановлюється рішенням комісії з тестування, яке проводиться не пізніше ніж за 14 днів до початку стажування, при закладі вищої освіти та становить від 1 до 6 місяців.

Навчання на циклах вторинної лікарської спеціалізації / стажування проводиться **в очній, дистанційній та/або змішаній формі** за умови забезпечення опанування слухачами повного переліку теоретичних знань та практичних навичок, передбачених сертифікатною освітньою програмою, та передбачає теоретичну підготовку та відпрацювання практичних навичок.

Атестацію на визначення рівня знань та практичних навичок проводить **атестаційна комісія** у складі з трьох досвідчених науково-педагогічних працівників відповідної Каразінської школи післядипломної медичної освіти. **Склад комісії** затверджується на початку циклу наказом по університету. За результатами атестації лікар отримує **сертифікат**, форма якого затверджена додатком 2 до [Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650.

За проходження циклів спеціалізації / стажування слухачам **нараховується 30 балів БПР за 1 місяць** навчання, але не більше мінімальної кількості балів, яка має бути підтверджена за річний період.

Не менше ніж за 5 днів до засідання атестаційної комісії слухач циклу вторинної лікарської спеціалізації / стажування подає комісії **наступні документи**:

- ✓ заява;
- ✓ атестаційний листок за формою, встановленою додатком 3 до [Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650;
- ✓ копії диплому, сертифікату (-ів) лікаря-спеціаліста, свідоцтва (-в) про присвоєння кваліфікаційної категорії.

Рішенням атестаційної комісії у разі достатнього рівню володіння теоретичними знаннями та практичними навичками за спеціальністю циклу / стажування лікарю **присвоюється або підтверджується** звання лікаря-спеціаліста. У разі недостатнього рівню підготовки, наявності такого рівню володіння сучасними методами профілактики, діагностики, лікування і реабілітації, що може призвести до погіршення стану пацієнта або його смерті, рішенням комісії лікарю **відмовляють у присвоєнні / підтвердженні** звання лікаря-спеціаліста (в такому разі у відповідь на запит лікар отримує довідку про те, що прослухав цикл спеціалізації / стажування, але не був атестований). **Протокол атестації** затверджується наказом по університету в 10-денний термін.

Цикли спеціалізації для професіоналів у галузі охорони здоров'я та для професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я, проводяться з метою **присвоєння або підтвердження звання спеціаліста.** Процедура провадження циклів регламентується [Порядком проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650, а перелік спеціальностей професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в сфері охорони здоров'я, тривалість циклів спеціалізації та вимоги до контингенту слухачів встановлюються [Переліком циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою](#), затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.01.2024 р. № 112.

Зарахування на цикли спеціалізації / стажування проводиться наказом по університету. До зарахування **особи, які бажають зарахуватися на цикл / стажування, мають надати** повний перелік документів, укласти договір про надання платної освітньої послуги, заповнити **електронну особову картку слухача** (створюється фахівцями Центру на платформі Google), яка містить наступні дані:

- ✓ назва циклу;
- ✓ прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), дату народження слухача;
- ✓ найменування закладу вищої освіти, рік його закінчення, спеціальність;
- ✓ відомості про диплом, дата та номер диплому, дата видачі;
- ✓ посада та місце працевлаштування, населений пункт, область;
- ✓ науковий ступінь, вчене звання (за наявності).

Навчання на циклах спеціалізації / стажуванні проводиться **в очній, дистанційній та/або змішаній формі** за умови забезпечення опанування слухачами повного переліку теоретичних знань та практичних навичок, передбачених програмою циклу / стажування, та передбачає теоретичну підготовку та відпрацювання практичних навичок.

Атестацію на визначення рівня знань та практичних навичок проводить **атестаційна комісія** у складі з трьох досвідчених науково-педагогічних працівників відповідної Каразінської школи післядипломної медичної освіти. **Склад комісії** затверджується на початку циклу / стажування наказом по університету. За результатами атестації слухач отримує **сертифікат**, форма якого затверджена додатком 2 до [Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650.

За проходження циклів спеціалізації / стажування слухачам **нараховується 30 балів БПР за 1 місяць** навчання, але не більше мінімальної кількості балів, яка має бути підтверджена за річний період.

Не менше ніж за 5 днів до засідання атестаційної комісії слухач циклу спеціалізації / стажування подає комісії **наступні документи**:

- ✓ заява;
- ✓ атестаційний листок за формою, встановленою додатком 3 до [Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650;
- ✓ копія диплому.

Рішенням атестаційної комісії у разі достатнього рівню володіння теоретичними знаннями та практичними навичками за спеціальністю циклу / стажування слухачу **присвоюється або підтверджується** звання спеціаліста. У разі недостатнього рівню

підготовки, рішенням комісії лікарю **відмовляють у присвоєнні / підтвердженні** звання спеціаліста (в такому разі у відповідь на запит слухач отримує довідку про те, що прослухав цикл спеціалізації / стажування, але не був атестований). **Протокол атестації** затверджується наказом по університету в 10-денний термін.

Програми циклів спеціалізації / стажування повинні відповідати принципам доказової медицини, галузевим стандартам у сфері охорони здоров'я та вимогам до кваліфікаційних характеристик працівників охорони здоров'я. Програма включає:

- ✓ опис цільової аудиторії;
- ✓ мету заходу;
- ✓ перелік компетентностей, що набуваються або вдосконалюються;
- ✓ опис структури заходу та загальний обсяг навчального навантаження;
- ✓ форми і методи організації та проведення заходу;
- ✓ матеріально-технічне забезпечення заходу;
- ✓ форми підсумкового контролю.

Програми розробляються кафедрами II медичного факультету та/або Каразінськими школами післядипломної освіти та затверджуються на період дії програми у встановленому порядку.

Обсяг навчальної роботи для циклів спеціалізації встановлюється із розрахунку 6 академічних годин на день аудиторної роботи (66,7%) та 3 академічних години на день самостійної роботи (33,3%), що при 5-денному навчальному тижні складає (5 днів на тиждень по 6 годин – 30 годин; 4 тижні в місяці по 30 годин – 120 годин на місяць):

Тривалість заходу	Академічні години			Кількість кредитів ECTS
	Аудиторні	Самостійна робота	Загалом	
1 місяць	120	60	180	6,0
2 місяці	240	120	360	12,0
3 місяці	360	180	540	18,0
4 місяці	480	240	720	24,0
5 місяців	600	300	900	30,0
6 місяців	720	360	1080	36,0
9 місяців	1080	540	1620	54,0

Навчальна робота під час циклів спеціалізації / стажування реалізується Каразінськими школами післядипломної медичної освіти у вигляді наступних **форм навчальної діяльності**:

- ✓ **лекційні заняття** є основною формою проведення навчальних занять, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу;
- ✓ **практичні заняття** є формою навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань з використанням симуляційних технологій навчання, технологій «віртуальний пацієнт» та роботи в умовах, максимально наближених до реальної клінічної практики, включаючи проведення вхідного контролю знань, вмінь та навичок, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувачів освіти, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання;
- ✓ **семінарські заняття** є формою навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих здобувачі освіти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів), а викладач оцінює підготовлені виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо;
- ✓ **тренінг** – активна, групова форма навчання, спрямована на розвиток певних навичок, знань, умінь та компетенцій, який відрізняється від традиційних методів навчання, таких як лекції,

орієнтацією на практичну діяльність, взаємодію учасників та рефлексію. В ході тренінгу слухачі в невеликих групах активно долучаються до процесу навчання, основна увага приділяється обміну досвідом, взаємонавчанню, розвитку конкретних навичок з використанням інтерактивних методів навчання (рольові ігри, дискусії, дебати, мозкові штурми, робота в групах тощо) на тлі зворотного зв'язку від викладача заходу;

- ✓ **дискусії** – це діалоговий процес обміну думками, аргументами та позиціями з певної проблеми, що сприяє активізації пізнавальної діяльності, розвитку критичного мислення, навичок аргументації та співпраці між учасниками. Цей метод допомагає поглибити знання, виявити різні точки зору, навчитися слухати співрозмовника та відстоювати власну думку в атмосфері довіри та взаємоповаги;
- ✓ **дебати** – це інтерактивна технологія, в якій команди слухачів аргументовано доводять свою позицію (тезу) та опонують аргументам суперників, а не безпосередньо один одному; це комплексна діяльність, яка сприяє розвитку критичного мислення, логічного мислення, навичок аргументації та ораторського мистецтва, а також формує громадянські якості, відповідальність та вміння працювати в команді;
- ✓ **симуляція** – метод навчання, що передбачає створення штучного середовища, яке імітує реальні умови з метою набуття слухачами практичних навичок та знань шляхом взаємодії з цим середовищем. Симуляції можуть бути різних видів, включаючи комп'ютерні симуляції (віртуальний пацієнт, симулятор клініки та інше програмне забезпечення), ситуативне навчання (розробка сценаріїв та ситуацій, які вимагають прийняття слухачами рішень та дій, що імітують реальні умови) та навчання на основі сценаріїв (взаємодія з стандартизованими пацієнтами, симуляторами або обладнанням з метою виконання завдань, які імітують реальну професійну діяльність);
- ✓ **самостійна робота** є одним з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, при цьому навчальний час, відведений для самостійної роботи, становить не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу (вагомим компонентом підготовки лікаря-інтерна є самостійна позааудиторна робота, яка включає в тому числі роботу з періодичною науковою літературою, світовими базами медичних знань (сайти WHO, PubMed, ResearchGate та ін.), актуальними редакціями міжнародних та національних протоколів та стандартів надання медико-профілактичної допомоги тощо).

Методами організації та проведення циклів спеціалізації / стажування є:

- ✓ **метод прямих інструкцій** (direct instruction, **пояснювально-ілюстративний метод**) – структурований педагогічний підхід, в якому викладач чітко і ясно викладає матеріал, надаючи чіткі вказівки та отримує зворотній зв'язок. Цей метод передбачає систематичний підхід до навчання, де викладач керує процесом, а слухачі активно засвоюють теоретичні знання та опановують практичні навички через повторення та практику;
- ✓ **метод спроб і помилок** – форма навчання, заснована на багаторазовому повторенні дій з метою знаходження правильного рішення, при цьому слухач під наглядом і контролем викладача повторює спроби, помиляється та на основі аналізу помилок коригує свої дії, поки не досягне бажаного результату;
- ✓ **метод навчання через спостереження (навчання шляхом імітації)** – процес засвоєння теоретичного матеріалу та оволодіння практичними навичками слухачами за допомогою спостереження за викладачем та / або іншими слухачами, забезпечуючи при цьому додатковий розвиток когнітивних та соціальних якостей слухачів, та подальшим відтворенням слухачами продемонстрованих знань чи навичок;
- ✓ **ситуаційний аналіз (кейс-метод)** – інтерактивна техніка навчання, яка базується на аналізі конкретних, часто реальних, ситуацій для розвитку у слухачів навичок вирішення проблем, аналітичного мислення та прийняття рішень. Слухачі активно включаються у процес дослідження кейсу, аналізують ситуацію, виявляють проблеми, пропонують та оцінюють різні рішення;

- ✓ **лабораторний метод** – практичний метод навчання, який передбачає виконання слухачами певних завдань, дослідів або експериментів у спеціально обладнаній лабораторії з метою глибинного засвоєння теоретичного матеріалу та формування практичних навичок;
- ✓ **аналітичний метод** – процес розкладання цілого (складного) на частини (прості) для більш глибокого вивчення та розуміння кожної складової теми заходу. Метод передбачає аналіз окремих елементів, їх властивостей та взаємозв'язків із подальшим синтезом отриманих знань для цілісного сприйняття явища або поняття. Детальний аналіз частин теми заходу дозволяє слухачам виявляти взаємозалежності між простими фрагментами та формувати розуміння їх ролі у цілому;
- ✓ **синтетичний метод** – процес об'єднання невеликих фрагментів теми заходу або етапі виконання практичної навички в єдине ціле з метою формування узагальненого розуміння об'єкту вивчення та оволодіння практичною навичкою; метод часто використовується разом з аналітичним;
- ✓ **тренувальний метод** – система застосування практичних навичок шляхом цілеспрямованого, багаторазового повторення певних дій з метою досягнення автоматизації рухів або інших навчальних цілей. Тренувальні методи можуть включати вправи, імітацію, кругове тренування та інші форми, що спрямовані формування навички, удосконалення техніки та швидкості виконання тощо;
- ✓ **проблемний метод** – метод навчання, який передбачає створення умов для активної самостійної або частково самостійної пізнавальної діяльності слухачів шляхом розв'язання проблемних ситуацій. Замість прямої передачі знань, викладач створює проблемні ситуації, а слухачі самостійно або за допомогою викладача шукають шляхи їх вирішення, що сприяє глибшому розумінню матеріалу та розвитку фахового мислення;
- ✓ **евристичний метод** використовується з метою поступового наближення слухачів до самостійного вирішення пізнавальних проблем, при цьому викладач розчленовує проблемне завдання на підпроблеми, а слухачі здійснюють окремі кроки пошуку їх вирішення;
- ✓ **інші методи організації та проведення заходу.**

В програмі циклу спеціалізації / стажування обов'язково планується **поточне та підсумкове оцінювання** рівню підготовки слухачів. **Поточне оцінювання** проводиться викладачами на практичних та семінарських заняттях за результатами вивчення кожної теми. Результати оцінювання вносять в журнал реєстрації результатів навчання (журнал ведеться викладачами освітнього заходу). **Підсумкове оцінювання** проводиться для слухачів, які повністю виконали навчальний план підготовки та програму циклу / стажування у вигляді **атестації на визначення рівня знань та вмінь** з присвоєнням звання лікаря-спеціаліста / спеціаліста. Атестація на визначення рівня знань та вмінь слухачів циклів спеціалізації / стажування проводиться у вигляді **іспиту з оволодіння практичними навичками** (виконання щонайменше трьох пакетів практичних завдань та ситуаційних задач із залученням симуляційного обладнання, стандартизованих пацієнтів тощо) та **співбесіди із спеціальності** (білети з трьома теоретичними питаннями відповідно до програми підготовки). Результати атестації оформлюються у вигляді **відомостей**, на підставі яких фахівець Центру формує **протоколи засідання атестаційної комісії**.

В програмах циклів спеціалізації / стажування обов'язково визначається **цільова аудиторія**, яка визначається контингентом слухачів з [наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними \(провізорськими\) спеціальностями»](#) від 25.07.2023 р. № 1347 для лікарів та [Переліком циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою](#), затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.01.2024 р. № 112 для професіоналів у галузі охорони здоров'я / професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в сфері охорони здоров'я.

Порядок реєстрації слухачів на цикли спеціалізації / стажування описаний у відповідних документах, оприлюднених на сайті ІІ медичного факультету.

АНОТАЦІЯ

Програма циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Загальна практика - сімейна медицина» для лікарів-терапевтів, лікарів-педіатрів; лікарів загальної практики – сімейних лікарів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю, призначена для лікарів, які прагнуть набути кваліфікацію лікаря загальної практики – сімейного лікаря відповідно до сучасних вимог Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України. Вона поєднує сучасні стандарти підготовки з практичною орієнтацією на щоденну роботу лікаря. Навчальний зміст сформовано відповідно до вимог МОЗ України та чинних кваліфікаційних характеристик лікаря загальної практики – сімейного лікаря.

Курс охоплює ключові напрями багатопрофільної клінічної практики – внутрішні хвороби, педіатрію, амбулаторну хірургію та травматологію, акушерство й гінекологію, геронтологію, інфекційні захворювання, неврологію, оториноларингологію, офтальмологію, невідкладні стани та паліативну допомогу. У центрі уваги – раннє виявлення, діагностика, лікування й профілактика поширених хвороб, довготривале ведення пацієнтів із коморбідною патологією, формування клінічного мислення й алгоритмів маршрутизації хворих. Зміст програми ґрунтується на принципах доказової медицини, сучасних міжнародних рекомендаціях і протоколах МОЗ України.

Під час навчання лікарі набувають навичок аналізу клінічних даних, побудови диференційно-діагностичних схем, оцінки факторів ризику, інтерпретації результатів лабораторних і візуалізаційних досліджень, а також проведення скринінгових програм і вакцинації. Значну частину курсу відведено інтерактивним формам роботи – симуляційним тренінгам (відпрацюванню практичних навичок і маніпуляцій), міждисциплінарним обговоренням і клінічним розбором складних кейсів.

Практичний етап програми передбачає стажування у базових клініках та амбулаторіях сімейної медицини, роботу з реальними клінічними ситуаціями та використання моделей цифрової медицини. Слухачі мають змогу відпрацьовувати діагностичні, лікувальні та комунікативні навички (зокрема, консультування сімей), брати участь у прийнятті рішень разом із наставниками. Такий комплексний підхід забезпечує формування цілісного професійного мислення, впевненості у власних клінічних діях і готовності ефективно працювати на первинній ланці за сучасними стандартами медичної допомоги.

ОПИС ПРОГРАМИ

Загальна інформація	
Офіційна назва програми	Програма циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина» для лікарів-терапевтів, лікарів-педіатрів; лікарів загальної практики – сімейних лікарів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю
Структурний підрозділ	ІІ медичний факультет, Центр післядипломної медичної освіти, кафедра внутрішньої медицини, ультразвукової та променевої діагностики
Обсяг програми	3-місячний захід: аудиторна робота – 360 академічних годин; самостійна робота – 180 академічних годин; загалом – 540 академічних годин, 18,0 кредитів ECTS;

Мова викладання	Українська	
Передумови навчання	Надання особою регламентованого переліку документів для реєстрації на освітній захід, укладання договору про надання освітньої послуги, відповідність рівню освіти та спеціальності цільовій аудиторії заходу, наявність первинної або вторинної лікарської спеціалізації відповідно до вимог до контингенту слухачів, встановленим Переліком циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.07.2023 р. № 1347 чи Переліком циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.01.2024 р. № 112	
Мінімальна та максимальна кількість слухачів в групі	8-15 слухачів	
Форми навчання	Інституційна очна (денна або вечірня) форма навчання з обов'язковою особистою присутністю слухачів на місці проведення заходу; дистанційна з участю слухачів в режимі реального часу; змішана форма навчання (очна та дистанційна)	
Оцінка результатів навчання	Поточний контроль результатів навчання; атестація на визначення рівню знань та вмінь за результатами співбесіди за спеціальністю та іспиту з оволодіння практичними навичками з присвоєнням / підтвердженням звання лікаря-спеціаліста або спеціаліста	
Інтернет-адреса місця постійного розміщення сертифікатної освітньої програми	Офіційний веб-сайт ІІ медичного факультету	
Мета програми		
Підвищення рівню фахової компетентності, теоретичної підготовки та оволодіння практичними навичками слухачами освітнього заходу з метою набуття ними кваліфікації спеціаліста за спеціальністю освітнього заходу з виконанням вимог до кваліфікаційних характеристик відповідної професії відповідно до Довідника кваліфікаційних характеристик професій. Випуск 78. Охорона здоров'я, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2022 р. № 117 та відповідно до вимог професійних стандартів (у разі наявності)		
Загальні компетентності (ЗК), що вдосконалюються та/або набуваються:		
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	
ЗК2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	
ЗК3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	
ЗК4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності	
ЗК5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	
ЗК6	Здатність приймати обґрунтовані рішення	
ЗК7	Здатність працювати в команді	

ЗК8	Здатність до міжособистісної взаємодії
ЗК9	Здатність спілкуватись іноземною мовою
ЗК10	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології
ЗК11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
ЗК12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
ЗК13	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем
ЗК14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
Фахові компетентності (ФК), що вдосконалюються та/або набуваються:	
ФК1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані
ФК2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів
ФК3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
ФК4	Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань
ФК5	Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань
ФК6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань
ФК7	Здатність до діагностування невідкладних станів
ФК8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги
ФК9	Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
ФК10	Здатність до виконання медичних маніпуляцій
ФК11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності
ФК12	Здатність до визначення тактики ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду. Навички консультування з питань планування сім'ї та підбору метода контрацепції
ФК13	Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів
ФК14	Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб

ФК15	Здатність до проведення експертизи працездатності
ФК16	Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
ФК17	Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції
ФК18	Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів
ФК19	Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг
ФК20	Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації
ФК21	Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
ФК22	Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК23	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я
ФК24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
ФК25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів
ФК26	Здатність здійснювати наукову та/або науково-педагогічну діяльність у сфері охорони здоров'я
Результати навчання (РН):	
РН1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності
РН2	Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я
РН3	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем
РН4	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання
РН5	Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та

	інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу, враховуючи вік пацієнта
PH6	Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я
PH7	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань
PH8	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу
PH9	Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями, враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи
PH10	Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами
PH11	Визначати підхід, план та тактику ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами
PH12	Проводити оцінку загального стану новонародженої дитини шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм
PH13	Проводити оцінку та моніторинг розвитку дитини, надавати рекомендації з вигодовування та особливостей харчування залежно від віку, організовувати проведення профілактичних щеплень за календарем
PH14	Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомоги при невідкладних станах в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування
PH15	Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в

	умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах
PH16	Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі
PH17	Виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм
PH18	Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів
PH19	Планувати та втілювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення
PH20	Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної профілактики інфекційних захворювань
PH21	Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію
PH22	Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я
PH23	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення
PH24	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності
PH25	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефаківців
PH26	Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги
PH27	Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів

PH28	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки
PH29	Планувати, організовувати та проводити заходи зі специфічної профілактики інфекційних захворювань, в тому числі згідно з Національним календарем профілактичних щеплень, як обов'язкових так і рекомендованих. Управляти залишками вакцин, організовувати додаткові вакцинальні кампанії, у т.ч. заходи з імунопрофілактики
Особливості програми	
Цільова аудиторія слухачів	Для лікарів-терапевтів, лікарів-педіатрів; лікарів загальної практики – сімейних лікарів
Документ про успішне виконання програми	Сертифікат лікаря-спеціаліста

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Компоненти програми	Загальна кількість годин	Аудиторна робота		Самостійна робота
		Лекційні заняття	Практичні заняття	
Тема 1. Вступне слово. Брифінг. Особливості спеціальності	4	2	0	2
Тема 2. Законодавча база первинної медичної допомоги в Україні. Договірні відносини з НСЗУ.	6	2	2	2
Тема3. Філософія та принципи загальної практики — сімейної медицини. Організація роботи сімейного лікаря.	9	2	4	3
Тема 4. Комунікативні навички у роботі сімейного лікаря. Консультування та пацієнтоцентрований підхід.	9	0	6	3
Тема 5. Профілактика, скринінг та диспансеризація на первинній ланці. Формування здорового способу життя.	9	2	4	3
Тема 6. Артеріальна гіпертензія. Вторинні артеріальні гіпертензії. Гіпертензивні кризи.	9	0	6	3
Тема 7 . Дисліпідемії та ішемічна хвороба серця в практиці ПМД. Стратифікація серцево-судинного ризику.	9	2	4	3
Тема 8. Хронічна серцева недостатність та порушення ритму серця: амбулаторний менеджмент.	18	2	10	6
Тема 9. Хронічне обструктивне захворювання легень та бронхіальна астма: діагностика і контроль.	9	0	6	3
Тема 10. Гострі респіраторні інфекції та пневмонії у дорослих пацієнтів.	9	0	6	3
Тема 11. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба та пептична виразка.	9	2	4	3
Тема12. Синдром подразненого кишечника та хронічні запальні захворювання кишечника.	9	2	4	3
Тема 13. Хвороби печінки та жовчовивідних шляхів (стеатогепатит, цирози, холецистити).	18	2	10	6

Тема 14. Цукровий діабет 2 типу: скринінг, діагностика, модифікація способу життя та терапія.	9	0	6	3
Тема15. Захворювання щитоподібної залози (гіпотиреоз, тиреотоксикоз, вузловий зоб).	9	2	4	3
Тема16. Хронічна хвороба нирок: рання діагностика та ведення хворих. Інфекції сечовивідних шляхів.	9	2	4	3
Тема17. Анемічний синдром у дорослих: диференційна діагностика та лікування.	9	0	6	3
Тема18. Остеоартрит, подагра та остеопороз в амбулаторній практиці.	9	2	4	3
Тема19. Антенатальний догляд: спостереження за фізіологічним перебігом вагітності сімейним лікарем	9	0	6	3
Тема20. Планування сім'ї та сучасні методи контрацепції.	9	2	4	3
Тема21. Запальні захворювання жіночих статевих органів на етапі ПМД.	9		6	3
Тема22. Клімактеричний синдром: менеджмент симптомів та профілактика ускладнень.	9	2	4	3
Тема23. Скринінг раку шийки матки та патології молочної залози.	9	2	4	3
Тема 24. Спостереження за здоровою дитиною першого року життя. Виховування та оцінка розвитку.	18	2	10	6
Тема 25. Календар профілактичних щеплень в Україні. Менеджмент вакцинації та робота з відмовами.	9	2	4	3
Тема 26. Ведення дитячих захворювань за стратегією Інтегроване ведення хвороб дитячого віку.	9	0	6	3
Тема 27. Гострі респіраторні захворювання, бронхіти та пневмонії у дітей.	9	0	6	3
Тема 28. Синдром блювання та діареї у дітей: оцінка дегідратації, правила регідратації.	9	0	6	3
Тема 29. Алергічні захворювання у дітей (атопічний дерматит, алергічний риніт, астма).	9	2	4	3
Тема 30. Амбулаторна хірургія: гнійно-запальні захворювання шкіри та підшкірної клітковини.	9	2	4	3
Тема 31. Синдром "гострого живота": диференційна діагностика та тактика сімейного лікаря.	9	0	6	3
Тема 32. Гостра та хронічна судинна патологія кінцівок (варикоз, тромбофлебіт, облітеруючий атеросклероз).	9	2	4	3
Тема 33. Первинна допомога при травмах, ранах, забоях, опіках та обмороженнях. Десмургія.	9	2	4	3
Тема 34. Синдром "червоного ока" в практиці ПМД (кон'юнктивіти, блефарити, кератити).	9	0	6	3
Тема 35. Сторонні тіла ока: невідкладна допомога та правила видалення. Скринінг глаукоми та катаракти.	9	2	4	3
Тема36. Гострі та хронічні отити, синусити, тонзилофарингіти у дітей та дорослих.	9	0	6	3
Тема 37. Сірчаний затор, сторонні тіла ЛОР-органів та тактика при носових кровотечах.	9	2	4	3
Тема 38. Больові синдроми в неврології: дорсалгії (біль у спині), головний біль (мігрень, ГБ напруги).	9	0	6	3
Тема 39. Гострі та хронічні порушення мозкового кровообігу: профілактика та реабілітація на ПМД.	9	2	4	3

Тема 40. Оцінка когнітивних порушень та деменції у пацієнтів літнього віку	9	2	4	3
Тема 41. Охорона психічного здоров'я на первинній ланці: депресія, тривожні розлади (за програмою mhGAP).	9	2	4	3
Тема 42. Онконастороженість у роботі сімейного лікаря. Ранні ознаки та скринінг візуальних форм раку.	9	0	6	3
Тема 43. Алгоритм дій при підозрі на онкологічне захворювання. Маршрутизація пацієнта.	9	2	4	3
Тема 44. Кишкові інфекції, харчові токсикоінфекції та гельмінтози.	9	2	4	3
Тема 45. Вірусні гепатити В і С: скринінг, діагностика та супровід пацієнтів.	9	0	6	3
Тема 46. ВІЛ-інфекція/СНІД у практиці сімейного лікаря: тестування, доконтактна та постконтактна профілактика.	9	0	6	3
Тема 47. Раннє виявлення туберкульозу на рівні ПМД. Контрольоване амбулаторне лікування пацієнтів.	9	2	4	3
Тема 48. Найбільш поширені дерматози (псоріаз, екзема, піодермії) та інфекції, що передаються статевим шляхом.	18	2	10	6
Тема 49. Організація паліативної допомоги вдома. Оцінка та хронічний менеджмент больового синдрому (сходинки BOO3).	9	0	6	3
Тема 50. Базова та розширена серцево-легенева реанімація (BLS/ALS) дорослих та дітей в умовах амбулаторії.	18	2	10	6
Тема 51. Невідкладна допомога при гострих станах: анафілаксія, гіпертонічний криз, гострий коронарний синдром, судоми, гіпо-/гіперглікемічні стани.	9	2	4	3
Тема 52. Особливості амбулаторного ведення та реабілітації пацієнтів після перенесених критичних станів та лікування у відділеннях інтенсивної терапії догляду за пацієнтами з трахеостомами, гастростомами, після тривалої ШВЛ тощо.	18	0	12	6
Тема 53. Особливо небезпечні інфекції	7		4	3
Тема 54. Радіаційна медицина	7	0	5	2
Тема 55. Медичний супровід, реабілітація та соматичне здоров'я військовослужбовців і ветеранів на рівні первинної медичної допомоги	9	0	6	3
Тема 56. Іспит з оволодіння практичними навичками	2	0	2	0
Тема 57. Співбесіда зі спеціальності	2	0	2	0
Тема 58. Оголошення рішення атестаційної комісії. Дебрифінг. Завершення циклу вторинної лікарської спеціалізації / стажування / циклу спеціалізації	1	0	1	0
ВСЬОГО:	540	64	296	180
Аудиторне навантаження – 360 академічних годин; самостійна робота слухачів – 180 академічних годин; загальний обсяг сертифікатної програми – 540 академічних годин (18,0 кредитів ECTS)				

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Вступне слово. Брифінг. Особливості спеціальності.

Актуальність освітнього заходу. Кваліфікаційна характеристика професії «лікар загальної практики — сімейний лікар». Специфіка багатoproфільності та безперервності надання допомоги пацієнтам і членам їхніх родин. Ознайомлення слухачів з метою, структурою, змістом сертифікатної програми, регламентом та критеріями оцінювання. Брифінг.

Тема 2. Законодавча база первинної медичної допомоги в Україні. Договірні відносини з НСЗУ.

Чинні нормативно-правові акти, що визначають діяльність лікаря загальної практики. Актуальні редакції постанов КМУ та наказів МОЗ України. Фінансово-економічні засади функціонування ПМД, взаємодія з Національною службою здоров'я України, капітаційна ставка та виконання умов Програми медичних гарантій. Робота в ЕСОЗ (електронній системі охорони здоров'я), виписування е-рецептів («Доступні ліки») та е-направлень. Нормативно-правове регулювання взаємодії з кластерними та надкластерними закладами охорони здоров'я.

Тема 3. Філософія та принципи загальної практики — сімейної медицини. Організація роботи сімейного лікаря.

Базові цінності сімейної медицини: первинність контактів, безперервність, комплексність, координація, пацієнтоцентричність та сімейна орієнтованість. Організація роботи амбулаторії ЗП-СМ та центру ПМСД. Управління медичною практикою, формування та ведення реєстру пацієнтів (декларацій). Критерії оцінки якості роботи сімейного лікаря. Взаємодія з мультидисциплінарними командами.

Тема 4. Комунікативні навички у роботі сімейного лікаря. Консультування та пацієнтоцентрований підхід.

Психологія спілкування «лікар-пацієнт» та «лікар-родина». Калгарі-Кембриджська модель медичної консультації. Навички активного слухання, емпатії, збору анамнезу та надання інформації пацієнту без медичного жаргону. Спільне прийняття рішень та підвищення прихильності пацієнта до лікування. Особливості комунікації у складних ситуаціях (повідомлення поганих новин, робота з агресивними чи тривожними пацієнтами). Профілактика синдрому професійного вигорання лікаря.

Тема 5. Профілактика, скринінг та диспансеризація на первинній ланці. Формування здорового способу життя.

Стратегії первинної, вторинної та третинної профілактики в умовах амбулаторії. Проведення профілактичних оглядів та реалізація програм скринінгу відповідно до віково-статевих груп пацієнтів. Методи оцінки ризиків здоров'я. Модифікація способу життя: консультування щодо відмови від тютюнопаління та вживання алкоголю, раціонального харчування та фізичної активності. Організація диспансерного спостереження за хворими на хронічну патологію.

Тема 6. Артеріальна гіпертензія. Вторинні артеріальні гіпертензії. Гіпертензивні кризи.

Епідеміологія та медико-соціальне значення артеріальної гіпертензії (АГ) на рівні ПМД. Класифікація, діагностичні критерії, правила амбулаторного та домашнього моніторингу артеріального тиску. Стратифікація ризику за шкалою SCORE2/SCORE2-OP та виявлення уражень органів-мішеней. Скринінг та диференційна діагностика вторинних (симптоматичних) АГ (реноваскулярних, ендокринних, нефрогенних ті інш.). Алгоритми вибору тривалої антигіпертензивної терапії (моно- та комбіновані схеми). Тактика та класифікація гіпертензивних кризів: диференціація між ускладненими та неускладненими станами, вибір пероральних чи парентеральних засобів на догоспітальному етапі, профілактика рецидивів.

Тема 7. Дисліпідемії та ішемічна хвороба серця в практиці ПМД. Стратифікація серцево-судинного ризику.

Біохімічні та клінічні варіанти дисліпідемій. Сучасні класифікації, розрахунок загального серцево-судинного ризику в практиці сімейного лікаря. Персоналізована гіполіпідемічна терапія, контроль безпеки та ефективності лікування. Хронічні форми ішемічної хвороби серця (ІХС) в амбулаторних умовах. Клінічні критерії стабільної стенокардії, інтерпретація ЕКГ та

навантажувальних тестів. Фармакотерапія ІХС на засадах доказової медицини (антиангінальні, антитромботичні, кардіопротекторні засоби). Вторинна профілактика, диспансеризація та маршрутизація пацієнтів на реваскуляризацію.

Тема 8. Хронічна серцева недостатність та порушення ритму серця: амбулаторний менеджмент.

Клінічна діагностика хронічної серцевої недостатності (ХСН). Роль натрійуретичних пептидів та ехокардіографії в оцінці фракції викиду лівого шлуночка. Квадротерапія ХСН (інгібітори SGLT2, ARNI/ІАПФ/БРА, бета-блокатори, антагоністи мінералокортикоїдних рецепторів) у практиці сімейного лікаря. Профілактика декомпенсації та контроль питного і сольового режимів пацієнта. Найпоширеніші порушення ритму серця (фібриляція передсердь, екстрасистолія): амбулаторна діагностика за допомогою ЕКГ та Холтерівського моніторингу. Оцінка ризиків тромбоемболічних ускладнень (шкала CHA₂DS₂-VASc) та кровотеч (HAS-BLED). Стратегії контролю частоти та ритму, призначення пероральних антикоагулянтів.

Тема 9. Хронічне обструктивне захворювання легень та бронхіальна астма: діагностика і контроль.

Патогенез та фактори ризику хронічного обструктивного захворювання легень (ХОЗЛ). Спірометрія як золотий стандарт амбулаторної діагностики обструктивних порушень, проведення проби з бронхолітиком. Сучасні підходи до класифікації (категорії за GOLD) та терапії ХОЗЛ (тривала бронходилатація LAMA, LABA, ІГКС). Менеджмент і профілактика загострень. Бронхіальна астма (БА): клінічні фенотипи, діагностичні ознаки та оцінка рівня контролю за опитувальниками (ACT, ACQ). Базисна сходинова терапія БА відповідно до настанов GINA. Навчання пацієнтів техніці використання інгаляторів, пікфлоуметрії та веденню щоденника самоконтролю.

Тема 10. Гострі респіраторні інфекції та пневмонії у дорослих пацієнтів.

Етіологія та клінічний перебіг гострих респіраторних вірусних інфекцій, грипу та COVID-19 в амбулаторній практиці. Диференційна діагностика вірусних та бактеріальних інфекцій дихальних шляхів за допомогою експрес-тестів та С-реактивного білка. Позалікарняна пневмонія: діагностичні критерії, рентгенологічна верифікація та оцінка тяжкості за шкалою CRB-65 / CURB-65 для визначення місця лікування (амбулаторно чи госпіталізація). Рациональна емпірична антибактеріальна терапія, контроль антибіотикорезистентності, симптоматичне лікування та критерії одужання.

Тема 11. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба та пептична виразка.

Клінічні маски та діагностика гастроезофагеальної рефлюксної хвороби (ГЕРХ) на етапі ПМД. Виявлення «симптомів тривоги» (червоних прапорців) та визначення показань до ЕФГДС. Схеми лікування ГЕРХ інгібіторами протонної помпи (ІПП) та антацидами. Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки: роль *Helicobacter pylori*, методи діагностики інфекції. Сучасні протоколи ерадикаційної терапії першої та другої ліній. Профілактика НПЗП-індукованих гастропатій та шлунково-кишкових кровотеч у пацієнтів високого ризику.

Тема 12. Синдром подразненого кишечника та хронічні запальні захворювання кишечника.

Диференційна діагностика функціональної та органічної патології шлунково-кишкового тракту. Синдром подразненого кишечника (СПК): Римські критерії IV, клінічні форми (із діареєю, закрепом, змішана). Амбулаторна терапія СПК: дієта (Low-FODMAP), спазмолітики, регулятори моторики, пробіотики та психокорекція. Хронічні запальні захворювання кишечника (виразковий коліт, хвороба Крона): раннє виявлення сімейним лікарем, інтерпретація рівня фекального кальпротектину, тактика супроводу пацієнтів, які отримують базисну (саліцилати, глюкокортикоїди, імуносупресори) та біологічну терапію.

Тема 13. Хвороби печінки та жовчовивідних шляхів (стеатогепатит, цирози, холецистити).

Алкогольна та метаболічно-асоційована стеатотична хвороба печінки (МАСХП/стеатогепатит) в практиці ПМД. Клініко-лабораторна діагностика синдромів цитолізу, холестазу та мезенхімального запалення. Роль неінвазивних маркерів фіброзу печінки (шкали FIB-4, APRI). Цирози печінки: амбулаторне спостереження за хворими, контроль ускладнень (асцит, портальна гіпертензія, енцефалопатія) та визначення показань до госпіталізації. Дисфункції жовчного міхура та жовчовивідних шляхів, хронічний холецистит, жовчнокам'яна хвороба: рання діагностика, дієтотерапія, менеджмент біліарної колики, показання до планового та ургентного хірургічного лікування.

Тема 14. Цукровий діабет 2 типу: скринінг, діагностика, модифікація способу життя та терапія.

Епідеміологічний скринінг та групи ризику щодо розвитку цукрового діабету (ЦД) 2 типу серед дорослого населення. Діагностичні критерії: глікований гемоглобін (HbA1c), глікемія натще та пероральний тест толерантності до глюкози. Алгоритми терапії ЦД 2 типу відповідно до сучасних стандартів (ADA/EASD): метформін як базова терапія, інноваційні класи (інгібітори SGLT2, агоністи рецепторів ГПП-1) з урахуванням кардіо-нефро-метаболічних ризиків. Інсулінотерапія на первинній ланці: показання до ініціації базального інсуліну. Профілактика та раннє виявлення хронічних ускладнень (діабетична ретинопатія, нефропатія, нейропатія, синдром діабетичної стопи).

Тема 15. Захворювання щитоподібної залози (гіпотиреоз, тиреотоксикоз, вузловий зоб).

Скринінг та алгоритми лабораторної оцінки функції щитоподібної залози (тиреотропний гормон, вільні T3, T4). Синдром гіпотиреозу: етіологія (аутоімунний тиреоїдит), клінічні маски, принципи замісної терапії левотироксином, правила розрахунку дози та лабораторного контролю. Синдром тиреотоксикозу (хвороба Грейвса): діагностика, тактика призначення тиреостатиків, кардіопротекція (бета-блокатори) та маршрутизація до ендокринолога. Вузловий зоб: пальпаторна оцінка, ультразвукова класифікація EU-TIRADS, визначення показань до тонкоголкової аспіраційної біопсії та онконастороженість.

Тема 16. Хронічна хвороба нирок: рання діагностика та ведення хворих. Інфекції сечовивідних шляхів.

Хронічна хвороба нирок (ХХН): критерії визначення, стадіювання за рівнем швидкої клубочкової фільтрації (ШКФ за формулою CKD-EPI) та альбумінурії. Концепція нефропротекції на рівні ПМД: блокада ренін-ангіотензин-альдостеронової системи (ІАПФ/БРА) та використання інгібіторів SGLT2. Моніторинг та корекція ускладнень ХХН (анемія, порушення мінерального обміну, артеріальна гіпертензія). Інфекції сечовивідних шляхів в амбулаторній практиці: гострий та рецидивуючий цистит, неускладнений пієлонефрит у дорослих. Лабораторна діагностика (аналіз сечі, бакпосів сечі з антибіотикограмою). Схеми емпіричної протимікробної терапії згідно з локальними та міжнародними настановами.

Тема 17. Анемічний синдром у дорослих: диференційна діагностика та лікування.

Етіологічна класифікація анемії на етапі первинної допомоги. Залізодефіцитна анемія як найпоширеніша форма: діагностика за рівнем феритину, сироваткового заліза, ЗЗЗС. Сучасна пероральна та парентеральна терапія препаратами заліза, критерії ефективності. В12- та фолієводефіцитні анемії: клінічні особливості, лабораторні маркери, схеми лікування. Диференційна діагностика анемії хронічного захворювання. Онкогематологічна настороженість сімейного лікаря.

Тема 18. Остеоартрит, подагра та остеопороз в амбулаторній практиці.

Остеоартрит (ОА): фактори ризику, клініко-рентгенологічні критерії ураження великих та дрібних суглобів. Сходінкова терапія ОА: немедикаментозні методи, раціональне призначення НПЗП з урахуванням гастро- та кардіоваскулярних ризиків, симптоматичні засоби уповільненої дії (SYSADOA). Подагра: діагностика гострого подагричного артрити, інтерпретація рівня сечової кислоти. Менеджмент гострого нападу та засади тривалої урикодепресивної терапії (алопуринол, фебуксостат). Остеопороз: фактори ризику, оцінка за шкалою FRAX, показання до денситометрії (DEXA) та призначення антирезорбтивної терапії (бісфосфонати, препарати кальцію та вітаміну D3).

Тема 19. Антенатальний догляд: спостереження за фізіологічним перебігом вагітності сімейним лікарем.

Організація антенатального догляду на первинній ланці охорони здоров'я відповідно до чинних наказів МОЗ України. Перший візит вагітної: збір анамнезу, розрахунок терміну вагітності та пологів, визначення факторів ризику. Календар обов'язкових лабораторних, інструментальних та ультразвукових скринінгів протягом I, II та III триместрів. Консультування вагітної щодо харчування, прийому фолієвої кислоти та заліза, вакцинації. Моніторинг небезпечних станів: прееклампсія (контроль артеріального тиску та протеїнурії), гестаційний цукровий діабет (проведення ГТТ). Критерії та правила маршрутизації до акушера-гінеколога.

Тема 20. Планування сім'ї та сучасні методи контрацепції.

Основи консультування з питань планування сім'ї в загальній практиці. Класифікація та оцінка ефективності методів контрацепції за індексом Перля. Медичні критерії прийнятності ВООЗ для використання методів контрацепції. Бар'єрні методи, гормональна контрацепція (комбіновані оральні контрацептиви — КОК, чисто прогестинові препарати), внутрішньоматкові системи, невідкладна контрацепція. Особливості підбору контрацепції у різні вікові періоди, після пологів та при наявності соматичної патології.

Тема 21. Запальні захворювання жіночих статевих органів на етапі ПМД.

Клініко-лабораторна оцінка вагінальних виділень. Діагностика та лікування найпоширеніших інфекцій нижнього відділу статевих шляхів: бактеріальний вагіноз, вульвовагінальний кандидоз, трихомоніаз. Запальні захворювання органів малого таза: цервіцит, ендометрит, сальпінгоофорит. Критерії встановлення клінічного діагнозу в амбулаторних умовах, схеми емпіричної антибактеріальної терапії. Профілактика хронічного тазового болю та безпліддя. Показання до госпіталізації.

Тема 22. Клімактеричний синдром: менеджмент симптомів та профілактика ускладнень.

Фізіологія та періоди клімактерію (менопаузальний перехід, перименопауза, постменопауза). Клінічні прояви естрогенного дефіциту: вазомоторні симптоми (припливи, нічна пітливість), психоемоційні порушення, генітоуринарний менопаузальний синдром. Оцінка ступеня тяжкості клімактеричного синдрому. Немедикаментозна корекція та фітотерапія. Менопаузальна гормональна терапія: показання, протипоказання, правила обстеження перед початком терапії, вік «терапевтичного вікна». Профілактика пізніх метаболічних ускладнень (остеопороз, серцево-судинні захворювання).

Тема 23. Скринінг раку шийки матки та патології молочної залози.

Організація онкоскринінгу в практиці сімейного лікаря. Скринінг раку шийки матки: методика та техніка взяття мазка для цитологічного дослідження (ПАП-тест, рідинна цитологія), ВПЛ-тестування. Інтерпретація результатів за системою Bethesda, тактика ведення пацієнток (маршрутизація на кольпоскопію). Патологія молочної залози: методика клінічного обстеження та навчання пацієнток самообстеженню. Алгоритми скринінгу раку молочної

залози (УЗД, мамографія) залежно від віку пацієнтки та сімейного анамнезу. Доброякісні дисгормональні захворювання молочних залоз.

Тема 24. Спостереження за здоровою дитиною першого року життя. Вигодовування та оцінка розвитку.

Організація та календар медичного спостереження за дітьми раннього віку відповідно до діючих наказів МОЗ України. Критерії оцінки фізичного розвитку (використання перцентильних діаграм ВООЗ) та нервово-психічного розвитку дитини. Підтримка та пропаганда грудного вигодовування, техніка прикладання. Правила та терміни введення прикорму. Профілактика дефіцитних станів: рахіту та залізодефіцитної анемії. Навчання батьків принципам безпечного середовища для немовляти.

Тема 25. Календар профілактичних щеплень в Україні. Менеджмент вакцинації та робота з відмовами.

Нормативно-правова база імунопрофілактики. Календар обов'язкових профілактичних щеплень в Україні за віком. Рекомендовані вакцини. Правила організації кабінету щеплень, забезпечення «холодового ланцюга». Складання індивідуального графіка вакцинації при порушенні Календаря. Протипоказання до вакцинації (істинні та хибні). Менеджмент несприятливих подій після імунізації. Ефективна комунікація сімейного лікаря з батьками з подолання антивакцинального скепсису («вагань щодо вакцин»).

Тема 26. Ведення дитячих захворювань за стратегією Інтегроване ведення хвороб дитячого віку.

Принципи інтегрованого підходу до ведення хвороб дитячого віку на етапі ПМД для дітей віком до 5 років. Послідовність дій сімейного лікаря: оцінка загальних ознак небезпеки. Використання стандартних карт-схем ІНВХ для оцінки, класифікації за кольоровим кодуванням (рожевий – термінова госпіталізація, жовтий – амбулаторне лікування, зелений – домашній догляд та консультування батьків). Правила призначення лікування, розрахунок доз за вагою дитини, навчання матерів правилам догляду та контролю за станом дитини вдома.

Тема 27. Гострі респіраторні захворювання, бронхіти та пневмонії у дітей.

Клінічні особливості перебігу ГРВІ у дітей різного віку. Гострий стенозуючий ларинготрахеїт: оцінка ступеня обструкції (шкала Вестлі), амбулаторне лікування (інгаляційні та системні кортикостероїди), показання до ургентної госпіталізації. Гострий бронхіоліт у дітей першого року життя: клінічна оцінка, респіраторна підтримка, невинуватість призначення антибіотиків та спазмолітиків. Гострий бронхіт та позалікарняна пневмонія у дітей: діагностичні критерії, диференціація кашльового синдрому. Критерії ВООЗ для призначення антибіотиків при дитячих пневмоніях в амбулаторних умовах.

Тема 28. Синдром блювання та діареї у дітей: оцінка дегідратації, правила регідратації.

Етіологія гострих кишкових інфекцій та функціональних порушень у дітей (ротавірусна інфекція, ацетонемічний синдром). Оцінка ступеня зневоднення за клінічними ознаками (шкала ВООЗ, клінічна шкала дегідратації). Розрахунок та проведення оральної регідратації гіпоосмолярними розчинами на першому та другому етапах лікування за стратегією ІНВХ. Дієтичні рекомендації (продовження грудного вигодовування). Симптоматична терапія (жарознижувачі за потреби, препарати цинку). Критерії неефективності амбулаторного лікування та показання до госпіталізації.

Тема 29. Алергічні захворювання у дітей (атопічний дерматит, алергічний риніт, астма).

Концепція «атопічного маршу» у дітей. Атопічний дерматит: критерії діагностики Ханіфіна-Райка, оцінка тяжкості (шкала SCORAD). Основи базового догляду за шкірою, вибір та правила застосування емолієнтів, топічних кортикостероїдів та інгібіторів кальциневрину. Алергічний риніт: класифікація (ARIA), діагностика, вибір антигістамінних засобів II покоління та інтраназальних стероїдів. Бронхіальна астма у дітей: специфіка діагностики у віці до 5 років та старше, пікфлоуметрія. Сходінкова базисна терапія, використання спейсерів та небулайзерів.

Тема 30. Амбулаторна хірургія: гнійно-запальні захворювання шкіри та підшкірної клітковини.

Організація хірургічного кабінету/куточка в амбулаторії сімейного лікаря. Правила асептики та антисептики. Топографічна анатомія шкіри. Клініка, діагностика та лікування локалізованих гнійно-запальних процесів: фурункул, карбункул, гідраденіт, панарицій, пароніхія, абсцес, флегмона (обмежена), ліпоми та атероми (неускладнені). Показання до амбулаторного хірургічного втручання (розтин, дренивання) та вибір місцевої анестезії (інфільтраційна, провідникова). Критерії направлення до хірурга стаціонару. Антибіотикотерапія у хірургічній практиці ПМД.

Тема 31. Синдром "гострого живота": диференційна діагностика та тактика сімейного лікаря.

Етіологічна структура больового синдрому в черевному пресі у пацієнтів різного віку. Клінічні ознаки гострого апендициту, гострого холециститу, гострого панкреатиту, перфоративної виразки, гострої кишкової непрохідності, защемленої грижі, позаматкової вагітності, апоплексії яєчника. Методика пальпації живота, перевірка патогномонічних симптомів подразнення очеревини (Щоткіна-Блюмберга, Ровзінга тощо). Алгоритм дій сімейного лікаря при підозрі на «гострий живіт»: категорична заборона анальгетиків та теплових процедур, екстрена госпіталізація, правила транспортування.

Тема 32. Гостра та хронічна судинна патологія кінцівок (варикоз, тромбофлебіт, облітеруючий атеросклероз).

Хронічні облітеруючі захворювання артерій нижніх кінцівок (облітеруючий атеросклероз, ендартеріїт): клінічні стадії за Фонтейном-Покровським, симптом переміжної кульгавості, пальпація пульсації на магістральних артеріях, визначення кісточно-плечового індексу. Складання схем консервативної терапії. Варикозна хвороба нижніх кінцівок: класифікація CEAP, діагностика, компресійна терапія, флеботоніки. Гострий тромбофлебіт поверхневих вен та флеботромбоз глибоких вен: клінічні критерії, диференціація, оцінка ризику ТЕЛА за шкалою Веллса, призначення антикоагулянтів та тактика невідкладної госпіталізації.

Тема 33. Первинна допомога при травмах, ранах, забоях, опіках та обмороженнях. Десмургія.

Класифікація ран (різані, колоті, забиті, укушені). Первинна хірургічна обробка (ПХО) поверхневих ран в умовах амбулаторії, накладання та зняття швів. Профілактика правця та сказу відповідно до діючих наказів. Забої, розтягнення зв'язок, вивихи, підозра на переломи кінцівок: клінічна оцінка, принципи іммобілізації (шини Крамера, підручні засоби), знеболення. Опіки (термічні, хімічні): визначення площі (правило дев'яток) та глибини ураження. Перша допомога при опіках та обмороженнях. Десмургія: техніка накладання основних м'яких пов'язок (чепець, хрестоподібна, колосоподібна, Дезо).

Тема 34. Синдром "червоного ока" в практиці ПМД (кон'юнктивіти, блефарити, кератити).

Диференційна діагностика синдрому «червоного ока» на рівні первинної ланки. Клінічні ознаки, диференціація та лікування бактеріальних, вірусних та алергічних кон'юнктивітів. Блефарити та гордеолум (ячмінь), халязіон: амбулаторне лікування. Кератити, іридоцикліти: розпізнавання небезпечних симптомів, що загрожують зору (зниження гостроти зору, зміна форми зіниці). Правила застосування місцевих офтальмологічних лікарських засобів (краплі, мазі), заборона необґрунтованого використання глюкокортикоїдів сімейним лікарем. Критерії термінового направлення до офтальмолога.

Тема 35. Сторонні тіла ока: невідкладна допомога та правила видалення. Скринінг глаукоми та катаракти.

Техніка огляду кон'юнктиви та рогівки за допомогою бокового освітлення, вивертання повік. Алгоритм першої медичної допомоги при сторонніх тілах кон'юнктивального мішка, техніка їх видалення та подальше ведення рани рогівки. Хімічні та термічні опіки ока: невідкладне тривале промивання. Скринінг очної патології дорослого населення: тонометрія, перевірка гостроти зору. Ознаки вікової катаракти, ведення пацієнтів у післяопераційному періоді.

Тема 36. Гострі та хронічні отити, синусити, тонзилофарингіти у дітей та дорослих.

Техніка проведення отоскопії, передньої риноскопії та фарингоскопії сімейним лікарем. Гострий середній отит: клінічні стадії, особливості у дітей, диференціація з зовнішнім отитом. Покази до призначення системних антибіотиків. Гострі синусити: діагностичні критерії, диференціація вірусного та бактеріального походження (шкала EPOS). Тонзилофарингіти: диференціація вірусних інфекцій та стрептококового тонзиліту (шкала МакАйзека / Centor), проведення швидких стреп-тестів. Рациональна антибіотикотерапія (запобігання ревматичній лихоманці), симптоматичне лікування.

Тема 37. Сірчаний затор, сторонні тіла ЛОР-органів та тактика при носових кровотечах.

Сірчаний затор: клініка, отоскопічні ознаки, техніка видалення шляхом промивання слухового ходу чи використання церуменолітиків. Сторонні тіла носа та зовнішнього слухового ходу: діагностика, безпечна тактика лікаря ПМД, інструментарій, ризики аспірації та проштовхування стороннього тіла. Носова кровотеча: причини. Алгоритм зупинки носової кровотечі в амбулаторії: пальцеве притиснення крил носа, використання гемостатичних губок, техніка передньої тампонади носа.

Тема 38. Больові синдроми в неврології: дорсалгії (біль у спині), головний біль (мігрень, ГБ напруги).

Дорсалгії (неспецифічний біль у попереку, шиї): патогенез, виявлення «симптомів червоних прапорців» (онкоанамнез, втрата ваги, тазові порушення, прогресуючий парез), що вимагають МРТ/КТ та консультації нейрохірурга. Амбулаторний менеджмент неспецифічного болю: рання активізація пацієнта, короткі курси НПЗП, міорелаксанти, профілактика хронізації болю. Головний біль: диференційна діагностика первинного (головний біль напруги, мігрень) та вторинного болю. Алгоритми лікування нападів мігрені (триптани) та профілактична терапія.

Тема 39. Гострі та хронічні порушення мозкового кровообігу: профілактика та реабілітація на ПМД.

Гострі порушення мозкового кровообігу (ГПМК): розпізнавання перших ознак інсульту за шкалою FAST (ОБЛИЧЧЯ-РУКА-МОВА-ЧАС) та транзиторної ішемічної атаки. Тактика сімейного лікаря при гострому інсульті: забезпечення вітальних функцій, категоричний підпал під

суворий контроль АТ без різкого зниження, термінова госпіталізація у спеціалізоване судинне відділення («вікно» для тромболізу). Хронічна ішемія мозку: вторинна профілактика інсульту (антиагреганти, статини, антигіпертензивні препарати). Організація довготривалої реабілітації пацієнтів, які перенесли інсульт, вдома.

Тема 40. Оцінка когнітивних порушень та деменції у пацієнтів літнього віку.

Особливості геріатричної практики в роботі сімейного лікаря. Диференціальна діагностика фізіологічного старіння мозку від когнітивних розладів. Скринінг деменції в умовах амбулаторії: методика проведення тесту малювання годинника, шкали MMSE, Mini-Cog. Клінічні форми деменції (хвороба Альцгеймера, судинна деменція). Принципи фармакотерапії (інгібітори холінестерази, мемантин), корекція поведінкових розладів. Консультування та психосоціальна підтримка членів родини, які здійснюють догляд за пацієнтом із деменцією.

Тема 41. Охорона психічного здоров'я на первинній ланці: депресія, тривожні розлади (за програмою mhGAP).

Реалізація програми mhGAP (Mental Health Gap Action Programme) на рівні первинної медичної допомоги. Скринінг, оцінка та ведення психічних, неврологічних розладів та розладів, пов'язаних із вживанням психоактивних речовин, неспеціалізованими кадрами. Депресивні розлади: діагностичні критерії за опитувальником PHQ-9. Тривожні розлади: шкала GAD-7. Фармакотерапія в загальній медичній практиці: правила призначення, титрування доз та скасування антидепресантів. Психосоціальні інтервенції, оцінка суїцидального ризику та маршрутизація до лікаря-психіатра.

Тема 42. Онконастороженість у роботі сімейного лікаря. Ранні ознаки та скринінг візуальних форм раку.

Концепція онконастороженості в амбулаторній практиці. Фактори ризику та передпухлинні захворювання. Клінічні симптоми маскування злоякісних новоутворень. Скринінг та рання діагностика візуальних форм раку: рак шкіри (меланома, базаліома — використання правила ABCDE та дерматоскопії), рак порожнини рота, рак прямої кишки (пальцеве дослідження, тест на приховану кров у калі FIT). Скринінг колоректального раку (колоноскопія після 45 років), раку передміхурової залози (визначення ПСА).

Тема 43. Алгоритм дій при підозрі на онкологічне захворювання. Маршрутизація пацієнта.

Тактика сімейного лікаря при виявленні підозри або верифікації онкологічного діагнозу. Алгоритм первинного лабораторно-інструментального обстеження на амбулаторному етапі. Оформлення електронних направлень до спеціалізованих онкологічних центрів відповідно до маршрутів пацієнта. Супровід онкологічних хворих під час та після спеціалізованого лікування (хіміотерапія, променева терапія), контроль побічних ефектів, нутритивна підтримка, оформлення документів на МСЕК.

Тема 44. Кишкові інфекції, харчові токсикоінфекції та гельмінтози.

Клінічний менеджмент гострих діарейних інфекцій у дорослих. Диференційна діагностика сальмонельозу, шигельозу, харчових токсикоінфекцій, холери та ботулізму (небезпечні неврологічні прояви). Збір епідеміологічного анамнезу. Правила забору біологічного матеріалу (кал, блювотні маси) для бактеріологічного дослідження. Принципи амбулаторної терапії: оральна регідrataція, ентеросорбенти, показання до призначення антимікробних засобів. Найпоширеніші гельмінтози (ентеробіоз, аскаридоз, трихоцефальоз): діагностика, сучасні протигельмінтні схеми.

Тема 45. Вірусні гепатити В і С: скринінг, діагностика та супровід пацієнтів.

Епідеміологія та шляхи передачі парентеральних вірусних гепатитів (ВГ). Організація швидкого тестування на вірусні гепатити В (HBsAg) та С (anti-HCV) в умовах амбулаторії в групах ризику. Алгоритм підтверджувальної діагностики за допомогою ПЛР (якісне та кількісне визначення РНК/ДНК). Оцінка ступеня ураження печінки. Супровід пацієнтів, які отримують сучасну протівірусну терапію прямої дії (ПВПД) проти гепатиту С та нуклеозидними аналогами проти гепатиту В. Профілактика: вакцинація проти гепатиту В дорослих та дітей.

Тема 46. ВІЛ-інфекція/СНІД у практиці сімейного лікаря: тестування, доконтактна та постконтактна профілактика.

Етичні та правові аспекти добровільного консультування та тестування на ВІЛ-інфекцію. Техніка використання швидких тестів за кров'ю або слиною на первинній ланці. Клінічні маски ВІЛ-інфекції, СНІД-індикаторні хвороби (тривала гарячка, лімфаденопатія, кандидоз стравоходу, пневмоцистна пневмонія). Алгоритм дій при позитивному результаті швидкого тесту. Доконтактна профілактика та медикаментозна постконтактна профілактика ВІЛ: показання, схеми, моніторинг безпеки у практиці сімейного лікаря.

Тема 47. Раннє виявлення туберкульозу на рівні ПМД. Контрольоване амбулаторне лікування пацієнтів.

Епідемічна ситуація з туберкульозу в Україні. Роль сімейного лікаря у виявленні осіб із підозрою на ТБ за допомогою стандартизованих опитувальників (скринінг-анкет). Організація збору мокротиння для молекулярно-генетичного дослідження (система GeneXpert). Клінічні форми ТБ. Організація контрольованого лікування пацієнтів на амбулаторному етапі під безпосереднім наглядом сімейного лікаря (DOT-стратегія, використання відео-DOT). Менеджмент побічних реакцій на протитуберкульозні препарати, профілактика відмов від лікування та соціальний супровід пацієнтів.

Тема 48. Найбільш поширені дерматози (псоріаз, екзема, піодермії) та інфекції, що передаються статевим шляхом.

Морфологічні елементи шкірних висипань. Диференційна діагностика та амбулаторне лікування найпоширеніших дерматозів: псоріаз (симптоми тріади, топічна терапія), екзема, атопічний та контактний дерматити, себорейний дерматит. Бактеріальні інфекції шкіри (піодермії: імпетиго, фолікуліт). Паразитарні захворювання шкіри (короста, педикульоз): схеми лікування та протиепідемічні заходи в сім'ї. Тактика сімейного лікаря при підозрі на інфекції, що передаються статевим шляхом (сифіліс, гонорея, хламідіоз): тестування, лікування неускладнених форм, обстеження статевих партнерів.

Тема 49. Організація паліативної допомоги вдома. Оцінка та хронічний менеджмент болювого синдрому (сходінки ВООЗ).

Нормативно-правове регулювання надання паліативної допомоги на первинній ланці. Критерії визначення паліативного пацієнта. Організація догляду за важкохворими вдома, взаємодія з мобільними паліативними бригадами. Оцінка інтенсивності хронічного болю за допомогою візуально-аналогових шкал (ВАШ) та вербальних шкал. Трьохступенева сходінка ВООЗ для знеболення паліативних хворих. Правила призначення, виписування (е-рецепт) та контролю застосування наркотичних анальгетиків (опіоїдів), менеджмент їхніх побічних ефектів (закрепи, нудота). Купірування інших симптомів (задишка, делірій, пролежні). Психологічна підтримка родини пацієнта.

Тема 50. Базова та розширена серцево-легенева реанімація (BLS/ALS) дорослих та дітей в умовах амбулаторії.

Алгоритм розпізнавання зупинки серця. Базова серцево-легенева реанімація (BLS) відповідно до актуальних настанов Європейської ради реанімації: забезпечення прохідності

дихальних шляхів, компресії грудної клітки, штучна вентиляція легень «рот до рота» або мішком Амбу. Використання автоматичного зовнішнього дефібрилятора (АЗД/АЕД) в амбулаторії. Елементи розширеної реанімації (ALS), доступні на первинній ланці: забезпечення венозного/внутрішньокісткового доступу, введення адреналіну, аміодарону. Специфіка проведення реанімаційних заходів у дітей (PBLS). Критерії припинення реанімації.

Тема 51. Невідкладна допомога при гострих станах: анафілаксія, гіпертонічний криз, гострий коронарний синдром, судом, гіпо-/гіперглікемічні стани.

Протоколи надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі при ургентній патології. Анафілактичний шок: негайне введення адреналіну (дозування, місця введення), гормонотерапія, антигістамінні. Гострий коронарний синдром (ГКС): оцінка ЕКГ, протокол MONA (морфін, кисень, нітрогліцерин, аспірин/клопидогрель), передача даних ЕМД. Судомний синдром (епілептичний статус, фебрильні судоми у дітей): застосування бензодіазепінів. Гострі ускладнення цукрового діабету: гіпоглікемічна кома (введення 40% глюкози), кетоацидоз та гіперосмолярний стан (інтенсивна гідратація, інсулінотерапія до приїзду ЕМД).

Тема 52. Особливості амбулаторного ведення та реабілітації пацієнтів після перенесених критичних станів та лікування у відділеннях інтенсивної терапії.

Концепція післяінтенсивного синдрому (ПІКС / PICS). Менеджмент пацієнтів, виписаних зі стаціонару після тривалого перебування у відділеннях інтенсивної терапії, реанімації або ШВЛ. Догляд та особливості заміни/промивання штучних стом на етапі ПМД: ведення пацієнтів із тривалими трахеостомами, гастростомами, нефростомами, цистостомами, катетерами Фолея. Профілактика та лікування пролежнів, застійних пневмоній, висхідних інфекцій сечових шляхів. Організація нутритивної та фізичної реабілітації у домашніх умовах у співпраці з ерготерапевтами та фізичними терапевтами.

Тема 53. Особливо небезпечні інфекції.

Міжнародні медико-санітарні правила. Характеристика збудників особливо небезпечних інфекцій (ОНІ): чума, холера, жовта гарячка, сибірка, туляремія, геморагічні гарячки. Епідеміологічна безпека на первинній ланці. Тактика та алгоритм дій сімейного лікаря при виявленні пацієнта з підозрою на ОНІ під час амбулаторного прийому або виклику додому. Правила використання засобів індивідуального захисту (ЗІЗ), ізоляція пацієнта, порядок екстреного сповіщення (форма № 058/о). Організація первинних протиепідемічних заходів у вогнищі інфекції.

Тема 54. Радіаційна медицина.

Медичні аспекти радіаційної безпеки та цивільного захисту в загальній лікарській практиці. Дії сімейного лікаря у випадку виникнення радіаційних аварій або загроз на підприємствах чи внаслідок бойових дій. Протокол проведення екстреної й одної профілактики: показання, вікові дозування препарату йодиду калію, протипоказання та ризики. Особливості медичного моніторингу та диспансеризації осіб, які постраждали від хронічного або гострого іонізуючого випромінювання (ліквідатори аварії на ЧАЕС, евакуйоване населення, постраждалі від сучасних радіаційних інцидентів). Санітарно-освітня робота серед населення.

Тема 55. Медичний супровід, реабілітація та соматичне здоров'я військовослужбовців і ветеранів на рівні первинної медичної допомоги.

Особливості декомпенсації та перебігу хронічної соматичної патології (серцево-судинних, шлунково-кишкових, ендокринних захворювань) у військовослужбовців та ветеранів під впливом факторів бойових дій, бойового стресу, хронічного дефіциту сну та порушень харчування. Особливості тривалого ведення пацієнтів із наслідками акубаротравм (контузій), мінно-вибухових травм, синдромом хронічного болю та ампутаціями кінцівок. Скринінг на

наявність посттравматичного стресового розладу, тривоги, депресії на первинній ланці, навички першої психологічної допомоги ветеранам та їхнім сім'ям. Маршрутизація до центрів ментального здоров'я та координація довгострокової медико-соціальної реабілітації.

Тема 56. Іспит з оволодіння практичними навичками.

Визначення рівня оволодіння практичними навичками, передбаченими сертифікатною освітньою програмою зі спеціальності «Загальна практика — сімейна медицина», атестаційною комісією за результатом виконання слухачами трьох пакетів завдань та/або комплексних багатoproфільних клінічних кейсів (оцінка навичок отоскопії, ЕКГ-діагностики, спірометрії, десмургії, реанімаційних заходів тощо).

Тема 57. Співбесіда зі спеціальності.

Визначення рівня теоретичної підготовки слухачів атестаційною комісією за результатами співбесіди за змістом сертифікатної освітньої програми «Загальна практика — сімейна медицина». Оцінка відповідей слухачів на три контрольних запитання з білетів, що охоплюють нормативно-правову базу ПМД, стандарти ведення дорослих і дітей, та надання екстреної допомоги.

Тема 58. Оголошення рішення атестаційної комісії. Дебрифінг. Завершення циклу вторинної лікарської спеціалізації.

Підведення підсумків атестації слухачів. Аналіз типових помилок та успішних рішень під час іспиту (дебрифінг). Оголошення результатів та рішення про присвоєння звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Загальна практика — сімейна медицина». Анкетування слухачів щодо якості освітнього процесу. Завершення циклу спеціалізації.

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ, МЕТОДИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Оцінювання результатів включає поточний контроль знань та вмінь слухачів у межах тематики освітнього заходу, за допомогою якого проводять оцінку рівню оволодіння теоретичним матеріалом та/або практичними навичками під час навчання, та підсумкову атестацію атестаційною комісією, яка включає іспит з оволодіння практичними навичками та співбесіду зі спеціальності. Оцінювання ґрунтується на:

- ✓ принципах академічної доброчесності;
- ✓ забезпеченні доступності і прозорості критеріїв, правил і процедури оцінювання результатів навчання;
- ✓ забезпеченні дотримання принципів об'єктивного оцінювання та подоланні елементів суб'єктивізму;
- ✓ підвищенні мотивації слухачів до систематичного засвоєння програмного матеріалу та активної роботи впродовж усього періоду навчання, переорієнтації їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, вмінь та навичок;
- ✓ систематизації знань, їх активному засвоєнні, формуванні навичок застосування отриманих знань в умовах власної клінічної практики;
- ✓ забезпеченні відкритості контролю;
- ✓ розвитку творчого мислення та підвищенні ефективності освітньої діяльності науково-педагогічних працівників.

На початку навчання викладач зобов'язаний надати вичерпну інформацію про види оцінювання, терміни та форми їх проведення, шкали оцінювання, які використовуються, та ознайомити аудиторію з переліками контрольних запитань та програмних практичних навичок, прикладами тестових та клінічних завдань тощо.

Шкала оцінювання результатів тестування під час поточного контролю знань та вмінь слухачів в межах тематики заходу шляхом тестування та/або розв'язання клінічних завдань – **традиційна чотирирівнева** (5 – відмінно, 4 – добре, 3 – задовільно, 2 – незадовільно), при чому рівні мають таке тлумачення:

- ✓ «відмінно» – 95% правильних відповідей та більше;
- ✓ «добре» – 85-94% правильних відповідей;
- ✓ «задовільно» – 75-84% правильних відповідей;
- ✓ «незадовільно» – 74% та менше правильних відповідей.

Вихідний контроль знань та вмінь слухачів в межах тематики заходу (атестація) проводиться у вигляді **іспиту з оволодіння практичними навичками та співбесіди зі спеціальності**, під час яких атестаційна комісія оцінює оволодіння слухачами теоретичної та практичної підготовки та готовність слухачів до самостійної клінічної практики за спеціальністю заходу, при цьому використовується **традиційна, чотирирівнева (5 – відмінно, 4 – добре, 3 – задовільно, 2 – незадовільно) шкала оцінювання**, а при оцінці теоретичної підготовки в ході співбесіди зі спеціальності та іспиту з оволодіння практичними навичками рівні мають таке тлумачення:

- ✓ «відмінно» – слухач володіє теоретичним матеріалом у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами: дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує практичні завдання та досконало володіє практичними навичками та вміннями;
- ✓ «добре» – слухач знає зміст теми та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними без додаткових запитань, вирішує всі практичні завдання, демонструє достатній рівень оволодіння практичними навичками та опанування програмних компетентностей, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках;
- ✓ «задовільно» – ставиться слухачу на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння, при цьому слухач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує завдання та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у складних випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно;
- ✓ «незадовільно» – виставляється у випадках, коли знання і вміння слухача не відповідають вимогам оцінки «задовільно».

За результатами іспиту з оволодіння практичними навичками та співбесіди за спеціальності ставить **узагальнена оцінка** за традиційною чотирирівневою шкалою оцінювання, яка затверджується атестаційною комісією та вноситься у відповідну відомість. На підставі узагальненої оцінки **атестаційна комісія приймає рішення** щодо присвоєння / підтвердження звання лікаря-спеціаліста або спеціаліста чи щодо відмови у присвоєнні / підтвердженні звання лікаря-спеціаліста або спеціаліста за спеціальністю освітнього заходу. Слухачі, яким рішенням атестаційної комісії присвоєне / підтверджене звання лікаря-спеціаліста чи спеціаліста, отримують **сертифікат** встановленого зразка. Слухачі, яким рішенням атестаційної комісії відмовлено у присвоєнні / підтвердженні звання лікаря-спеціаліста чи спеціаліста, а також у випадку невиконання умов договору про надання освітніх послуг, відраховується наказом по університету з видачею відповідної **довідки з зазначенням причини відрахування**. Рішення атестаційної комісії може бути оскаржене у встановленому чинним законодавством порядку.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичне забезпечення програми заходу розробляється профільною кафедрою медичного факультету та формує навчально-методичний комплекс, який включає:

- ✓ завірений у встановленому порядку примірник цієї програми;
- ✓ банк тестових завдань та/або клінічних завдань для поточного контролю знань та вмінь слухачів;
- ✓ перелік контрольних запитань для співбесіди зі спеціальності;
- ✓ перелік практичних навичок та / або клінічних завдань для іспиту з оволодіння практичними навичками;
- ✓ навчально-методичні посібники та іншу літературу (у разі наявності);
- ✓ база даних кейсів стимуляційних задач, результатів інструментальних та лабораторних досліджень.

ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для забезпечення належної якості навчального процесу місце проведення заходу БПР має бути обладнане:

- ✓ мультимедійним проектором та екраном;
- ✓ персональним комп'ютером викладача з доступом до мережі Інтернет;
- ✓ WiFi-роутером для забезпечення доступу до мережі Інтернет слухачам;
- ✓ загальним медичним обладнанням та інструментарієм;
- ✓ тренувальними фантомами та спеціальним обладнанням в межах тематики заходу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА, ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Загальна практика – сімейна медицина: у 3 книгах. Книга 3. Спеціалізована медицина в загальнолікарській практиці / Л.С. Бабінець, В.М. Ждан, Л.М. Пасієшвілі та ін. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2025. - 463 с.
2. Сімейна медицина: реалії та перспективи. Навчальний посібник / Бабінець Л.С.: Укрмедкнига, 2024. – 1024 с.
3. Family Medicine: textbook for students, doctors, interns / A. Volosyanko, I. Lembryk, R. Pryymak, A. Stefanyshyn ; MoH of Ukraine, Ivano-Frankivsk National Medical University. – Ivano-Frankivsk : IFNMU, 2024. – 352 p.
4. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / за ред. В.М. Коваленка, О.С. Сичова, Л.Г. Воронкова (та інш). 7-ме видання, перероблене і доповнене. Київ: Четверта хвиля, 2024. 432 с.
5. John William McEvoy et al., ESC Scientific Document Group, 2024 ESC Guidelines for the management of elevated blood pressure and hypertension: Developed by the task force on the management of elevated blood pressure and hypertension of the European Society of Cardiology (ESC) and endorsed by the European Society of Endocrinology (ESE) and the European Stroke Organisation (ESO), European Heart Journal, Volume 45, Issue 38, 7 October 2024, Pages 3912–4018, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehae178>
6. Ревматологія: національний підручник / за ред. В. М. Коваленка, О. М. Поворознюка. – Київ: МОРІОН, 2020. – 672 с.

7. Гематологічні захворювання в клінічній практиці: навчальний посібник/ Бульда В.І., Дземан М.І., Родіонова І.О.- Київ: МЕДКНИГА, 2022. -196с.
8. Невідкладні стани в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник / І.М. Скрипник, Н.П. Приходько, О.Шапошник. - Київ: МЕДИЦИНА, 2024. – 335 с.
9. Клінічна оцінка, діагностичне й прогностичне значення результатів лабораторних досліджень. Частина 4. Пульмонологія: навчальний посібник / Катеренчук І.П. – Київ: МЕДКНИГА, 2022. – 124 с.
10. Основи діагностики, лікування та профілактики основних ендокринних захворювань: навчальний посібник/ Л.В. Журавльова, О. Кривоносова. – Київ: МЕДКНИГА, 2024. – 444 с.
11. Фармакотерапія ендокринних захворювань. Книга 2. Хвороби ендокринних залоз: навчальний посібник / Тронько М.Д, Большова О.В., Ховака В.В.. – Київ: МЕДКНИГА, 2024. – 316 с.
12. Внутрішні хвороби: навчальний посібник, друге видання доповнене і перероблене /за редакцією Якименко О.О. – Київ: Олді+, 2023, 548.
13. Практичний посібник з внутрішньої медицини. Частина 2: навчальний посібник / за ред. Пасечко Н.В., Яреми Н.І. – Київ, 2022. – 432 с.
14. Клінічні рекомендації з терапії. Частина 1: навчальний посібник/ за ред. Пасечко Н.В. – Київ, 2024. – 368 с.
15. Christiaan Vrints et al. ESC Scientific Document Group , 2024 ESC Guidelines for the management of chronic coronary syndromes: Developed by the task force for the management of chronic coronary syndromes of the European Society of Cardiology (ESC) Endorsed by the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS), European Heart Journal, Volume 45, Issue 36, 21 September 2024, Pages 3415–3537, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehae177>
16. Isabelle C Van Gelder et al., ESC Scientific Document Group , 2024 ESC Guidelines for the management of atrial fibrillation developed in collaboration with the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS): Developed by the task force for the management of atrial fibrillation of the European Society of Cardiology (ESC), with the special contribution of the European Heart Rhythm Association (EHRA) of the ESC. Endorsed by the European Stroke Organisation (ESO), European Heart Journal, Volume 45, Issue 36, 21 September 2024, Pages 3314–3414, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehae176>
17. 2023 ESC Guidelines for the management of acute coronary syndromes: Developed by the task force on the management of acute coronary syndromes of the European Society of Cardiology (ESC), European Heart Journal, Volume 45, Issue 13, 1 April 2024, Page 1145, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehad870>
18. Paul A. Heidenreich, Biykem Bozkurt, David Aguilar, Larry A. Allen, et al. 2022 AHA/ACC/HFSA Guideline for the Management of Heart Failure: A Report of the American College of Cardiology/American Heart Association Joint Committee on Clinical Practice Guidelines <https://doi.org/10.1161/CIR.0000000000001063/>
19. Sigrun Halvorsen et al., ESC Scientific Document Group , 2022 ESC Guidelines on cardiovascular assessment and management of patients undergoing non-cardiac surgery: Developed by the task force for cardiovascular assessment and management of patients undergoing non-cardiac surgery of the European Society of Cardiology (ESC) Endorsed by the European Society of Anaesthesiology and Intensive Care (ESAIC), European Heart Journal, Volume 43, Issue 39, 14 October 2022, Pages 3826–3924, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehac270>
20. François Mach et al., ESC Scientific Document Group , 2019 ESC/EAS Guidelines for the management of dyslipidaemias: lipid modification to reduce cardiovascular risk: The Task Force for the management of dyslipidaemias of the European Society of Cardiology (ESC) and European Atherosclerosis Society (EAS), European Heart Journal, Volume 41, Issue 1, 1 January 2020, Pages 111–188, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehz455>

21. Alexander R Lyon et al., ESC Scientific Document Group, 2022 ESC Guidelines on cardio-oncology developed in collaboration with the European Hematology Association (EHA), the European Society for Therapeutic Radiology and Oncology (ESTRO) and the International Cardio-Oncology Society (IC-OS): Developed by the task force on cardio-oncology of the European Society of Cardiology (ESC), European Heart Journal, Volume 43, Issue 41, 1 November 2022, Pages 4229–4361, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehac244>
22. Angela H E M Maas et al., Cardiovascular health after menopause transition, pregnancy disorders, and other gynaecologic conditions: a consensus document from European cardiologists, gynaecologists, and endocrinologists, European Heart Journal, Volume 42, Issue 10, 7 March 2021, Pages 967–984, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaa1044>

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	3
АНОТАЦІЯ.....	10
ОПИС ПРОГРАМИ.....	10
НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН.....	16
ЗМІСТ ПРОГРАМИ.....	18
КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ, МЕТОДИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ.....	29
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	31
ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	31
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА, ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ.....	31
ЗМІСТ	33